

VERENIGING
"ORDE DER VERDRAAGZAMEN"

Kon. Goedgekeurd d.d. 22 februari 1958, nr. 58

GEVESTIGD TE 'S-GRAVENHAGE

Giro no. 468874 t.n.v. de Penningm. der "ODV", DEN HAAG

Uitsl. voor verslagen en abbon. Dovenetelweg 57a 's-Gravenhage Tel. 68.45.41.
Secretariaat: Graaf Willem de Rijkelaan 15 Leidschendam Tel: 070 - 275154

W E E K B L A D

21e jaargang nr.14

=====
nadruk verboden

=====
26 november 1976

x in de kantlijn betekent de vraag

- " " " " het antwoord

Goeden avond, vrienden. Wij zijn niet alwetend of onfeilbaar. Ons onderwerp voor heden zal van actuele aard zijn. Ik koos als titel daarvoor:

I N R E S P O L I T I C A

Of te wel: in zake van de politiek. En nu denkt een ieder, dat dit een niet bepaald geestelijk en heel vervelend onderwerp zal worden. Want ik ken u. Dat zal u waarschijnlijk nog wel eens tegen vallen.

In de eerste plaats de vraag, wat politiek in feite is. Men omschrijft haar nogal eens als "de kunst van het haalbare". Zeker is, dat politici genoeg van u weten te halen.

Men omschrijft het ook wel als de kunst om te samen leiding te geven aan het geheel. Of dit juist is, weet ik zo net nog niet, al is het wel zeker, dat heel wat mensen onder de politiek moeten lijden.

Maar wanneer je je bezig houdt met het spel der politiek, wordt in ieder geval wel duidelijk, dat het geheel zich op zeer vele verschillende niveaus tegelijk pleegt af te spelen. En dit is voor mij juist het meest interessante punt van het geheel.

Om een voorbeeld te geven, dat u geheel heeft kunnen volgen is de zaak M. Er is een kamerdebat geweest, dat u allen hebt kunnen gadeslaan. En wanneer u dat volgde, zult u gezien hebben, dat het er op leek, dat een ieder erg boos was op de minister van justitie, die voor het geheel aansprakelijk was.

Maar in feite waren velen niet boos op die minister, maar waren zij hem in feite eerder dankbaar, dat hij hen de kans schonk hem altans enigszins in het hemd te zetten. Want het geheel kwam de goede beschouwer toch wel degelijk over als een parlementaire poging tot symbolische striptease.

De reden van dit alles? Die is bij nader beschouwing zonder meer duidelijk. Het eerste vlak van de zaak ligt op het niveau, dat de mensen algemeen interesseert.

Een man heeft in de oorlog allerhande dingen gedaan, die niet mogen en is daardoor bovendien nog rijk geworden. Nu weet een ieder daarvan, dus mag dit niet meer zijn. Er zijn natuurlijk vele anderen, die iets dergelijks hebben gedaan, maar van hen is het nog niet bekend, dus zij mogen nog wel in vrede en gestolen rijkdom leven.

De situatie op dit vlak kan verder omschreven worden als een poging van gekozenen om hun kiezers duidelijk te maken, dat men toch vooral optreedt voor orde en recht en niet te vergeten de wraakzucht, die velen bevangt, wanneer zij de oorlog 40-45 herdenken.

Op het tweede niveau hebben wij te maken met partijpolitiek. De tijd voor verkiezingscampagnes breekt immers bijna weer aan. En in dergelijke perioden is het altijd weer heel aange-naam duidelijk voor een ieder te etaleren, wie en wat je bent - of in de ogen van anderen wilt schijnen.

Op dit vlak is het voor velen ook prettig, wanneer een minister, die gelijktijdig de lijsttrekker is van een waarschijnlijk zeer grote partij, met instemming van het grootste deel van het volk openlijk voor een onnozele hals, of een betweter kan worden uitgemaakt.

Dit vooral, wanneer de man zich bovendien zo nu en dan ondemocratisch gedraagt. Want dit betekent ~~winst~~ voor alle partijen, die precies hetzelfde zouden willen doen, maar dan wel met hun eigen voorman als ministerpresident aan het hoofd, of altans in een belangrijke en goed lonende positie.

Er speelt nog een derde vlak mee, waarop je niet meer kunt spreken van beredenering, maar eerder van emotie. Men heeft immers het gevoel, dat men reeds enige malen mede door deze man in een positie werd gemaneuvreerd, die men niet bepaald wenste.

In dit verband moet u maar eens denken aan de abortus-kwestie en alles, wat daar, vanuit politiek oogpunt, mee samenhangt, zoals de noodzaak, je uit te spreken, wat altijd kiezers kan kosten.

Resentementen, die in deze en andere gevallen zijn ontstaan, plus de neiging zo iemand, die zich zo groot voordoet, nu eens helemaal klein te krijgen, speelt ongetwijfeld eveneens bij meerdere parlementariërs een rol.

Hierdoor was de agressiviteit tijdens het debat aanmerkelijk groter dan bij een dergelijke in wezen toch niet voor het gehele volk zo van belang zijnde zaak verwacht kon worden.

Maar ook een zekere vrees klinkt bij sommigen door, die schijnbaar met hun felle aanvallen het gevoel trachten te verdringen, dat zij zelf in deze situatie evengoed achter de regeringstafel hadden kunnen zitten.

Het is opvallend, dat de algemeen menselijke neiging om te handelen en te denken op vele verschillende vlakken, zodat elke daad een complex van gevoelens, gedachten, angsten en eigenbaat als achtergrond heeft.

In andere landen zult u, duidelijker dan in eigen land, kunnen zien, hoezeer uiterlijkheden, een "je gezicht bewaren" hierbij een rol spelen. U zult zien, dat men gedurende een campagne elkaar met modder gooit om, zodra de keuze is bepaald, elkander glimlachend de hand te schudden en te doen, of men met het resultaat in feite toch wel tevreden is. Waarop men elkander de hand boven het hoofd houdt, mogelijk gedreven door het gevoel, dat je nooit kunt weten, wanneer je zelf de welwillendheid van anderen nodig zult hebben.

Het quid pro quo, het voor wat hoort wat, schijnt in de politiek vaak een nog grotere rol te spelen dan in het normale deel van de menselijke samenleving. Wat vanuit ons geestelijk standpunt niet zo heel aanvaardbaar is, want wij houden niet bepaald van mensen, die voortdurend de wereld en zelfs soms zichzelf bedriegen om zo zichzelf en de wereld niet te moeten toegeven, wat zij in feite willen bereiken.

Soms hoor je wel eens iets, wat wijst op een besef van dit alles. Zo hoorde ik iemand kort geleden uw huidige minister-president een brood-socialist noemen. Wat niet juist was, want de man is volgens mij eerder een goed belegd brood - socialist.

Maar dit betekent niet, dat hij zichzelf onoprecht acht. Integendeel: hij is van eigen eerlijkheid en betrouwbaarheid volkomen overtuigd, omdat hij op een diep niveau zijn eigen argumenten in hun volle konsekventies niet kan overzien.

In de politiek is het overigens wel leuk: je moogt een ieder aanvallen, mits je maar niet al te veel namen noemt. De mensen vinden dergelijke uitspraken op de keper bezien wel leuk. Maar kom niet op een ander, even belangrijk terrein, waarin men zichzelf meer betrokken voelt. U zult zien, dat de reactie op dergelijke in zich toch niet onjuiste uitspraken opeens veel agressiever wordt.

Zelfs de boodschap, dat altijd en overal sprake is van een beleven en reageren op meerdere niveaus, wil men dan opeens niet meer aanhoren. Om u een voorbeeld te geven:

Indien ik u zeg, dat vele vakbondsleiders wel degelijk beseffen, dat de eisen, die zij stellen, in feite ten nadele van bedrijfsleven en arbeiders beiden zijn, maar dat zij bij deze eisen desondanks blijven, zo zijn er al heel wat mensen, die reageren: dit kan niet waar zijn, spreek over dingen, waarvan je verstand hebt.

Toch is hetgeen ik hier zoeven stelde, feitelijk waar. Maar ook hier weer gevoelens, angsten, redeneringen als: Wij vertegenwoordigen uiteindelijk de arbeiders. Die moeten dus in ieder geval het gevoel krijgen, dat wij er voor hen steeds meer uit slepen.

De vlakken zijn hier: oppervlakte: ik moet toch zorgen voor het tot standkomen van een sociale rechtvaardigheid. Tweede vlak: men moet weten, wie wij zijn, beseffen, dat wij ook heel wat te zeggen hebben. Derde vlak: ik moet oppassen, anders verlies ik deze positie, die mij vele voordelen biedt. Dit is al eerder emotie dan uitgesproken besef. Op een vierde, zuiver emotioneel vlak, speelt bij sommigen zelfs nog: vroeger heb ik mijn pet voor jullie af moeten nemen, nu zullen jullie buigen voor mij.

Wanneer je dit voorlegt aan mensen, die bij dergelijke zaken betrokken zijn, dan ontkennen zij de juistheid van dit alles. Toch is het waar. Het is nu eenmaal zo, dat een mens in elk gebeuren en bij elk streven op meerdere niveaus zal reageren. Veelal is men zichzelf slechts van een enkel of ten hoogste twee van die niveaus bewust.

De rest ontgaat de mens. Hij wil het niet eens beseffen. Hij vlucht weg voor het feit, dat veel van zijn z.g. redelijke beslissingen door angsten en andere emoties meer bepaald worden dan door zijn redelijkheid.

Mede hierom koos ik de politiek als punt van uitgang, daar je hierover voor de anderen meestal wel alles moogt zeggen.

Maar ik hoop daarmee tevens aan u duidelijk te maken, wat zich feitelijk, ook vaak in uzelve, afspeelt.

Dacht u b.v., dat de minister, die onder vuur genomen werd, zelf iets had kunnen veranderen aan de gang van zaken? Zo min als u. Maar men doet alsof en ook hijzelf probeert die schijn te handhaven. In feite is hij toch de gevangene van een hiërarchie van beambten, die nu eenmaal alles op een bepaalde wijze geregeld hebben en zich heus niet door de een of andere minister iets van hun eigen macht en zeggingschap willen laten ontnemen.

Weest eens eerlijk, dan beseft u, dat ik gelijk moet hebben. Maar die beambten beschouwen zichzelf als veel betere beschermers van het recht, het volk, de welvaart, de economie en de kunst of wat dan ook, dan ooit een minister kan zijn, die uiteindelijk maar een politieke figuur is en bovendien in vele gevallen over te weinig gespecialiseerde kennis beschikt om ook onafhankelijk van zijn beambten tot een redelijk besluit te kunnen komen.

Deze mensen handelen ook uit de overtuiging, dat zij het goed doen. Een enkeling mogelijk buiten beschouwing gelaten dan. Zij vinden zichzelf "beter" en beseffen niet, dat dit argument maar al te vaak een rechtvaardiging moet vormen voor hun behoefte aan macht. Vaak is hun minachting voor een politicus in feite gebaseerd op afgunst. Want zij hebben het gevoel, dat zij het dan toch maar niet zover hebben gebracht. Zelfs wanneer zij meer verdienen dan de minister, zo benijden zij deze zijn plaats in het zoeklicht der publieke belangstelling. Zij zouden zelf, onder toejuichingen van het volk in de parlementaire arena, op willen treden. Dit is onmogelijk. Bewust denken zij daarover niet eens meer na. Maar het is wel een van de redenen voor hun voortdurend streven, zoveel mogelijk beslissingen zelf te nemen en in feite de parlementariërs als een soort marionetten naar hun pijpen te laten dansen door hen eenzijdige, onvoldoende, of eerst wanneer het te laat is - informatie te verschaffen.

Ook in deze gevallen worden de mensen gedreven door een behoefte zichzelf waar te maken, eigen bestaan te rechtvaardigen, eigen meerwaardigheid te bewijzen door een soort minachting voor anderen, die men mogelijk zelfs niet of slechts zelden zal beseffen.

Wanneer de gewone man over politiek denkt, wordt ook deze door soortgelijke invloeden gedreven. Hij redeneert dan ook maar al te vaak: politici zijn een soort mensen, die vrede sluiten om een sukses te behalen. Daarna beginnen zij een sociale opbouw. Maar deze grijpt weer in in de belangrijkheid van anderen, zodat er, zodra een zekere welvaart bereikt is, weer sabelrammelaars aan het woord gaan komen, die een beroep doen op het chauvinisme van het volk en de angst het nu verkregene te zullen verliezen.

Het gevolg is dan weer, dat er onverantwoorde uitgaven te over worden gedaan. Als gevolg hiervan ontstaat een economische crisis, die men alleen nog op kan lossen door andere grotere problemen te scheppen. Waarna een oorlog de beste oplossing schijnt te bieden voor de problemen van de leiders.

Zo redeneren mensen, die menen, na te kunnen denken. De praktijk wijst echter steeds weer uit, dat de zaken toch wel enigszins anders liggen.

Tenminste, wanneer wij rekenig willen houden met allerlei psychologische factoren en zelfs met bepaalde geestelijke invloeden, die in alle menselijke ontwikkelingen mede een rol spelen.

Realiseer u, wat er gebeurt. Er is oorlog geweest. Op het ogenblik, dat de oorlog ophoudt, heeft men het overleefd. Dat is iets, waarmede de mensen blij zijn. Zij zijn snel enthousiast te maken, zij zijn bereid alles aan te pakken.

Daarom zal na een oorlog veelal een opbouw snel verlopen, terwijl de vroomheid bij velen scherp tot uitdrukking komt. Na enige tijd dooft het heilige vuur echter meer en meer. Men bouwt nog wel verder, maar eigenlijk alleen, omdat het zo zonde is een eenmaal begonnen en kostbare taak niet verder af te maken. Maar men denkt meer en meer aan de wijze, waarop men zelf van dit alles voordeel kan hebben, legt meer en meer de nadruk op eigen theorieën, zelfs wanneer die met de bestaande feiten niets of zeer weinig uitstaande hebben.

Toch werkt men nog door. De toestand wordt voor steeds meer mensen steeds beter. Er ontstaat een mate van welvaart. Waarop mensen meer en meer hun bereidheid tot gemeenschappelijk werken en streven verliezen onder het motto: Waarom zou ik vooral voor anderen leven en werken? Ik wil zelf ook wel eens iets extra hebben.

Het gemeenschappelijk streven krijgt steeds minder belangstelling. Steeds meer gaat men er van uit, dat het huis van de staat er toch wel is, zodat men nu best al zijn tijd mag besteden om ten koste van dit huis voor zich te verwerven, wat men begeert of leuk vindt.

Anders gezegd: er ontstaat een steeds toenemend egoïsme. Waarbij moet worden opgemerkt, dat juist dit egoïsme voert tot een bepaalde geestelijke instelling. De mens is ingesteld op de materie, op bezit, op verwerving. Alle angsten hangen samen met materie, verlies en ondergang, maar nu niet slechts van eigen wezen, maar ook van bezittingen en rechten.

Binnen de spanningsvelden, die de mens hierdoor in zich opbouwt, wordt men meer en meer ontvankelijk voor de meer destructieve elementen uit de geest en de kosmos.

Geestelijke bewustwording neemt af, daar deze in feite voor de mens samenhangt met een steeds meer los komen van de afhankelijkheid van de materie. Wanneer je echter materie gaat zien als een bestaansrechtvaardiging, als bewijs van eigen sukses, kom je er toe werkelijke mogelijkheden tot verdere bewustwording te verwerpen - of je dit nu bewust wilt of niet.

Men zal veel spreken over bewustwording, maar deze werkelijk aanvaarden en beleven doet men niet meer. Hierdoor zullen demonische, destructieve krachten op de mensen een steeds sterkere greep krijgen.

Deze greep zou ik een graaigreep kunnen noemen, daar het in feite neerkomt op een: graaien wat je kunt, en er vooral voor zorgen, dat een ieder afblijft van de zaken, die jij je, terecht of ten onrechte, hebt toegeëigend.

Op het ogenblik, dat in een gemeenschap deze mentaliteit de overhand krijgt, is alle harmonie en eenheid, die nodig is voor een daadwerkelijke samenwerking, grotendeels verstoord. Dan gaat het er niet meer om, wat juist is en wat niet, wie bepaalde rechten heeft en wie niet, wie gelijk heeft en wie ongelijk.

Het gaat er opeens om om degenen , die nog wel harmonie en samenwerking kennen, die vreugde in het leven manifesteren zonder stoffelijke oorzaken daarvoor, te onderdrukken. En dezen vergeten dan vaak, dat harmonie en samenwerking het meest belangrijke is in het bestaan. Zij bestrijden degenen, die hen willen onderdrukken, met als gevolg, dat op de duur alle mensen tegen elkaar verdeeld zijn.

De mensen beginnen elkaar aan te vallen en te vernietigen, aan te vallen, te vernederen. Zodra een dergelijke vernietigingsdrang te ver om zich grijpt, zal men trachten elkaar geheel uit te schakelen. Daarmede is het demonische aan de macht gekomen.

Men haat dan een ieder, die anders is, die meer heeft, die het niet met je eens is enz. Dan is het opeens begrijpelijk, dat men mensen, die het niet geheel met je eens zijn, bestraft dienen te worden. En dan heus niet alleen door hen, zoals in een recent geval, de nationaliteit - dus het recht om tot de groep te behoren - te ontnemen, maar evenzeer door hen, vooral wanneer zij minder bekend zijn, op te sluiten, te martelen en desnoods onopvallend te doden.

Toch menen degenen, die dit doen, nog steeds, dat zij een goed werk doen. Want, zo redeneren zij, dit is nu eenmaal nodig om eenheid en harmonie te handhaven. Ik doe dit alles niet graag, maar het is onvermijdelijk, indien wij onze eenheid willen handhaven.

Waarbij men steeds maar weer vergeet, dat een werkelijke eenheid alleen mogelijk is, wanneer zij allen kan omvatten, zodat zij nimmer kan worden opgelegd door een enkele partij of bepaald kan worden door de wil en inzichten van enige enkelingen.

Daaruit komt dan weer de angst van de leiders voor eigen belangrijkheid en zekerheid voort. De vrees in feite vooral voor alles, wat men zelf eens geweest is en eens gedaan heeft. Deze vrees ontaardt dan vaak in oorlogshandelingen, of voert tot bestrevingen, die zelfvernietiging nabij komen.

De invloeden, die diep in de mensen dan een rol spelen, zijn eenvoudig van demonische aard. Voor iemand, die meent het goede toch met een ieder voor te hebben, is dit niet eenvoudig te aanvaarden. Maar besef dan, dat een mens, die niet vastberaden is en door persoonlijke overwegingen meer wordt geleid dan door eigen begrip van juistheid, veelal eerst handelt, wanneer de omstandigheden, zoals hijzelf die ervaart, hem daartoe genoopt wordt. Gevoelens spelen een hoofdrol, geestelijke beïnvloeding is gemeenlijk gemakkelijk te bereiken, daar men alleen de in de mens aanwezige onzekerheden dient te versterken om hem te bewegen tot een eenzijdig en volgehouden streven naar buiten toe.

De mens, die innerlijk zeker en rustig is, zal ook de tijd nemen om overwogen te handelen en zal in vele gevallen zich niet geroepen gevoelen in de loop der dingen in te grijpen. Maar de mens, die innerlijk onzeker is, wiens geloof in feite een wanhopig hopen is geworden, zal altans uiterlijk de zekerheid willen tonen, die hij innerlijk ontbeert; zo zichzelf tegen beter weten in van eigen betekenis, recht en juistheid overtuigende.

Er ontstaat een eenzijdigheid, waardoor de ziel zelf

het goddelijke licht, dat haar bereikt, tracht te polariseren. Het gevolg is, dat je ook innerlijk niet meer de veelvuldigheid van de scheppende krachten ervaart, maar nog slechts een enkele mogelijkheid, een enkele kracht kunt aanvaarden en beseffen. Vanaf dit ogenblik ben je destructief, indien je niet meer naast je de krachten en werkingen van anderen als aanvullend element wilt aanvaarden.

Anders gezegd: eenzijdigheden zijn menselijk eenvoudig niet te vermijden. Maar zodra je ondanks dit steeds weer zoekt te komen tot een synthese met het andere, zal er voor jou zelfs uit je beperktheid nog veel goeds voort kunnen komen.

Zoekt men echter steeds weer naar de overwinning van het eigen denken alleen, dan vernietigt men het andere en gelijktijd delen van zichzelf.

Een voorbeeld hiervan is de actie van de PvdA en de PPR die besluiten alleen nog regeringsverantwoordelijkheid te willen aanvaarden, wanneer zij een meerderheid verkrijgen en bovendien de ministerpresident en andere regeerders volgens hun eigen inzichten kunnen kiezen.

Het is begrijpelijk, dat dit een soort wanhoopsdaad is, voortkomende uit een behoefte eigen sociale en andere wensen eindelijk om te zetten in feiten. Maar het zal tevens een ieder duidelijk zijn, dat een dergelijke benadering blijk geeft van een bepaald ondemocratische instelling.

Want in feite betekent dit, dat men stelt: het hoe interesseert ons niet, maar wij willen in ieder geval onze eigen plannen door kunnen voeren, zelfs indien vele landgenoten het daarmee geheel niet eens zijn. Wij wensen de macht. Indien wij die niet kunnen krijgen, zo zullen wij in de oppositie gaan en trachten elk streven, dat ons niet bevalt, te frustreren. Wat een uiting is van een dictatoriale neiging.

Het resultaat van dit alles is echter, dat de partij zelf verdeeld raakt. Er ontstaan scheuringen, die gevaarlijk kunnen worden voor de partijen en zelfs tegenstellingen onderling, zowel als met de rest van de partijen, die gemakkelijk vermeden hadden kunnen worden. Het is een toespitsen van tegenstellingen in een tijd, waarin alleen samenwerking de problemen van de gemeenschap op zou kunnen lossen.

Tegenover de kiezers komt men eveneens in moeilijkheden. Want de z.g. zwevende kiezers kunnen nu begrijpen, dat de opzet van de partij allesbehalve democratisch is en dat zij, zodra de partij met hun hulp aan de macht gekomen is, alleen maar pionnen zullen zijn in het spel van de politieke heersers. Zelfs idealisten wordt het duidelijk, dat deze partijen in feite niet kiezen voor de mensen, voor het volk, maar voor hun leerstellingen met alle technocratische en bureaucratische machtsontwikkelingen, die daarmee onverbrekkelijk verbonden zijn.

Voor velen zal dit een reden zijn om er voorzichtig te worden, wanneer dergelijke partijen om steun en medewerking vragen. En zonder dit kunnen zij hun dromen niet waar maken.

Men zegt weliswaar, dat het een kwestie is van opportunisten, omdat het eenvoudiger is in de politiek om oppositie te zijn dan om te regeren. Dit is inderdaad een politieke stelregel, berustende op het denkbeeld, dat de verantwoordelijkheid altijd bij de regerende partij ligt, zodat de oppositie minder realistische te werk kan gaan en stemmen winnen. Maar geheel juist is dit ook weer niet, zoals uw ministerpresident wel degelijk beseft.

Hij die regeert, beschikt over een macht, die de opposant niet bezit en heeft toegang tot gegevens, die voor de oppositie ten dele verborgen blijven, zodat men daarmee wel degelijke mogelijkheden heeft tot manipuleren. Maar goed, laat ons aan nemen, dat deze regel desondanks menselijk redelijk aanvaardbaar is.

Wij kunnen dan stellen: opponderen wil zeggen afbreken. Regeren wil zeggen: opbouwen. Nu is inderdaad opbouwen altijd moeilijker dan afbreken, omdat je dit afbreken altijd betrekkelijk willekeurig kunt doen, zeker wanneer je niet bang bent een ander risico te laten lopen. Maar opbouwen dient altijd in de juiste volgorde en samenhang te geschieden, omdat je anders geen blijvend bouwwerk tot stand kunt brengen.

In deze zin heeft men met die zegswijze wel gelijk. Maar menigeen ziet over het hoofd, dat er vaak heel wat gesloopt moet worden, voor van 'n verantwoord bouwen sprake kan zijn.

Vele volgens mij vreemde politieke situaties en zelfs konsekwenties vloeien volgens mij voort uit het feit, dat velen het afbreken zoveel mogelijk wensen te vermijden. Men is b.v. vaak wel bereid een geheel nieuwe wet in te voeren, maar schijnt er geen heil in te zien oude wetten aan te passen, of buiten werking te stellen. Zoals men wel nieuwe regelingen wil treffen, maar steeds weer vermijdt oude, in feite afgedane regelingen daarbij ongedaan te maken.

De reden hiervan is duidelijk: Wanneer men iets nieuws brengt of voorstelt, dan manifesteert men zichzelf, dan heeft men het gevoel creatief werkzaam te zijn en men meent op grond daarvan ook de waardering van anderen te mogen verwachten. Wie alleen maar het bestaande aanpast aan de mogelijkheden van het ogenblik, zonder gelijktijdig plannen voor vele jaren in de toekomst te maken, heeft het gevoel, dat hij tekort schiet in het duidelijk maken van eigen belangrijkheid en goede inzicht en vreest bovendien hiervoor geen waardering bij anderen te kunnen oogsten. Gezien het laatste stelt men vaak: het heeft geen nut oude en tijdelijke regelingen steeds weer aan te passen en op te heffen. Vrij vertaald betekent dit gemeenlijk: ikzelf heb daarvan immers geen last?

Dit laatste zal men zeker niet bewust zeggen. Mensen zijn zich in de strijdigheid van hun reacties zelden van eigen werkelijke mening en beweegredenen bewust, evenmin als men de strijdigheid tussen eigen woorden en daden pleegt te beseffen.

Er zijn nogal wat staatslieden, die vechten voor een beter openbaar vervoer. De wijze, waarop zij menen dit te moeten doen, maakt echter wel duidelijk, dat zij daarvan zelden, zo ooit, zelf gebruik maken.

Deze mensen noemen het openbaar vervoer een recht, maar beperkt dit gelijktijdig en maakt het gebruik daarvan steeds duurder, omdat zeer veel mensen van hun recht, eigen vervoersmiddelen te gebruiken, niet willen afzien.

Ik bracht dit alles naar voren in de termen van de politiek, omdat dit alles gelijktijdig een goed beeld geeft van de wijze, waarop de doorsnee mens leeft en werkt in de wereld. Een vriend van mij sprak kort geleden: de gehele aarde heeft de bibberatie. Gezien de vele aardbevingen kan hij daarmee zelfs gelijk krijgen. Maar ik meen, dat de meeste mensen niet beseffen, dat zij in hun denken, beziën vanuit de geest, eveneens de bibbers hebben en mogelijk zelfs hoge koorts vertonen.

Deze mensen beseffen kennelijk niet, dat zij op het ogenblik niet waarlijk in staat zijn hun mentale en geestelijke krachten en vaardigheden ten volle en juist te gebruiken en in te zetten.

Wat er aan de hand is? Indien ik de vlakken, waarop werkingen zich afspelen, analyseer in verband met de politiek, zo vindt men het wel aardig en geeft mij zelfs gelijk. Behalve een enkeling, die meent, dat ik de openheid van de plannen van PvdA en PPR hoger had moeten waarderen, dan ik gedaan heb.

Maar hetgeen wij konstateren in verband met de politiek kunnen wij ook elders konstateren. Wij zien dergelijke verschijnselen zelfs in een groep als deze. Ook hier zijn mensen, die stellen: wij zijn uitverkorenen in vergelijking tot al die andere mensen, dus laat ons hen maar een snel duidelijk gaan maken, waar het ware heil in feite ligt.

Vele mensen willen zelfs dit uitdragen van de boodschap vermijden en volstaan met het gevoel: ik heb het hogere niveau betreden, ik ben gedeeltelijk of geheel ingewijd, ik ben dus wel iets bijzonders.

Is dit zoveel anders dan hetgeen er in de politiek gebeurt? De reacties en behoeften van vele mensen worden in feite nog steeds bepaald door de behoefte zichzelf als meerdere te bewijzen, zich als mens te bewijzen.

Maar behoeven wij onszelf als mens te bewijzen en zo ja, tenaanzien van wie dan? Men overschat zichzelf en eigen betekenis kennelijk voortdurend. Een aardig voorbeeld uit de praktijk:

In een groot bedrijf werd een directeur ziek en bleef rond 3 maanden afwezig. Het verbaasde de man wel, dat niemand van zijn personeel er aan dacht hem eens een bloemetje te brengen, maar daar hij absolute rust moest hebben, deed hij er niets aan. Hij beseft dan ook niet, dat juist de dag, dat hij ziek werd, er voor hem uit de pool een nieuwe secretaresse zou worden gekozen, omdat zijn oude heen ging wegens huwelijk.

Deze nieuwe secretaresse had hij zelfs nog niet ontmoet. Maar hij trooste zich tijdens zijn ziekte met de gedachte, dat het zonder hem wel een grote janboel zou worden. Dus deed hij inderdaad zijn best zo snel mogelijk beter te worden.

Toen hij echter terugkeerde tot het bedrijf, moest hij konstateren, dat alles veel beter verliep, dan het tijdens zijn bewind ooit gedaan had. Hij kreeg daarop een tweede attaque en rust nu uit bij ons. Maar dat is een ander verhaal.

Wij zijn zozeer geneigd het gehele leven, waar maar mogelijk, te regelen, alles te reguleren. Wij willen niet gewoon onze innerlijke krachten, ons besef en onze mogelijkheden laten werken, zoals zij zijn. Alles moet binnen een systeem worden ingepast.

Ergens aan de top, zelfs indien wij in nederigheid zeggen, dat wij alleen maar dienen, staan wij volgens ons begrip zelf. Wij begrijpen niet, dat dit in feite iets is, wat het tweede of derde niveau betekent, waaruit onze uiting tegenover de medemensen wordt bepaald.

Wij zoeken onszelf waar te maken, zeker. Maar indien wij in staat zouden zijn ons meer te ontspannen en het gebeuren zich vooral ook in ons te laten voltrekken, zouden wij tot onze verbazing konstateren, dat er in ons betere denkbeelden rijzen dan alles, wat wij met veel kennis en gepieker nu naar voren kunnen halen.

Zelfs degene, die tot deze erkenning komt, zal de waarde

van eigen innerlijk wegverklaren door te spreken over inspiratie. Want het moet ergens vandaan komen en zo dom kun je nooit geweest zijn, dat je jezelf steeds weer hebt belet te beseffen, wat er aan krachten, weten en mogelijkheden in jezelf bestaat.

Zelfs wanneer wij zien naar de hoogste kracht in de mens, het Licht, speelt iets dergelijks een rol. Wij hebben de behoefte dit licht mooier te maken. Het is a.h.w., of wij er een lampekapje op willen zetten om alles er wat mooier uit te laten zien en beseffen niet eens, dat wij daarmee naar dezelfde middelen grijpen als de beoefenaarsters van het oudste beroep ter wereld, wanneer zij twijfel aan de aantrekkelijkheden, die zij voor de handel toch zo gunstig mogelijk willen etaleren.

Waarom kunnen wij eigenlijk het licht in ons niet aanvaarden, zoals het is? Waarom kunnen wij niet aanvaarden, dat wij niet waardig of onwaardig zijn, maar eenvoudig deel van het geheel? Waarom kunnen of willen wij niet aanvaarden, dat wij binnen het geheel een functie betekenen van dit geheel en dat wij daarom niet boven het geheel uitkunnen steken, zo min als wij er onder kunnen komen.

Wij zijn nu eenmaal deel van het kosmische geheel en de rangorde, die wij daarin willen veronderstellen, doet in feite niet ter zake, zolang wij in het geheel onszelf zijn en zo tot uiting brengen, wat wij moeten zijn als deel van dit geheel.

Er zijn heel wat mensen, die stellen, dat je dit alken maar kunt bereiken, wanneer er eerst een vaste orde bestaat. En zij hebben wel degelijk autoriteiten ter beschikking. Er zijn er zelfs, die de grondstellingen van het taoïsme aanhalen om duidelijk te maken, dat er boven alles orde moet zijn. Waarna zij zelf die orde wel even voor de anderen willen vaststellen.

Zeker, iedereen heeft in het geheel een eigen plaats en zal het geheel moeten dienen op die plaats. Maar mij is nog steeds niet duidelijk, waarom degenen, die dit belijden, dan prompt beginnen anderen op hun plaats te zetten en op hun plichten te wijzen. Want voor zichzelf stelt men het vaststellen van eigen taak en plaats uit tot het laatste en dan blijft gemeenlijk alleen de hoogste plaats nog over.

Is het reëel dergelijke stellingen op de wereld toe te passen? Wij zijn eenvoudig deel van het geheel, wijzelf moeten in dit geheel functioneren, wij moeten scheppen in dit geheel, wij moeten a.h.w. de wetten en regels, die wij menen te kennen, steeds weer met grote flexibiliteit aanpassen aan de erkende noodzaken en mogelijkheden. Wij moeten niet de wereld allereerst aanpassen, aan hetgeen voor en volgens ons goed is, maar leren met en in die wereld te leven, in de geest met de geest te leven, in het licht met dit licht te leven. Dit alles zonder aanvaarding of verwerping, maar in een eenvoudig één zijn ermee.

Het is wat moeilijk. je recht zelf over anderen te beslissen terzijde te stellen en er zijn altijd wel redenen om je autoriteit aan te matigen. Per slot van rekening ben je bewust en weet je, wat goed is, niet waar? Daarom heb je ook steeds weer alle redenen autoriteiten aan te klagen.

Per slot van rekenig heeft God vanuit een menselijk standpunt de schepping ook aardig verknoeid, nietwaar? Hij heeft de gehele schepping gemaakt, inclusief Adam en Eva. Maar waarom heeft hij dan de slang zijn kans gegeven de keuze tussen de twee bomen met zo grote konsekwenties beladen? Hij kon toch

weten, dat alle primitieve mensen dom zijn? Wij weten dit toch ook? Indien God er meteen mensen van heden van gemaakt zou hebben, zou de zaak natuurlijk veel beter zijn afgelopen. Maar dergelijke onderontwikkelde mensen, dergelijke boerenhufters, die alleen maar eten, drinken en dieren een naam hebben gegeven, laat Hij maar eens even over het lot van de gehele verdere mensheid beslissen.

Erfzonde? Waarom eigenlijk, want God was toch ook verantwoordelijk? Heeft God zijn eigen Zoon naar de aarde gezonden? Heel lief. Maar waarom was dat eigenlijk alles nodig? Een woord van God zelf en voor eeuwig is alles verder in orde. Waarom dan zoveel trammelant gemaakt?

Neen, menselijk gezien kun je zeggen: wanneer je het mij vraagt, heeft God maar veel verkeerd gedaan. Waar of niet? En kijk eens naar al die strijd, al die oorlogen op aarde. Het is, dat wij geen zitting hebben in een hemels parlement, maar anders zouden wij graag God in de plaat van Van Agt zetten en hem dwingend vragen ons te verklaren, hoe Zijn engelen onder uiteindelijk toch Gods verantwoordelijkheid, die oorlogen hebben toe gelaten. Hoe komt het bovendien, dat Michael steeds weer te laat schijnt te komen, wanneer het er om gaat de goede mensen aan een overwinning te helpen - al zijn er wel uitzonderingen hierop te noemen.

Wij zouden dan als mens willen vragen: God, kunt u mij misschien verklaren, hoe het komt, dat er niet snel genoeg een beslissing is geweest om een zondvloed te voorkomen, waarom er steeds weer te laat beslist schijnt te worden, wanneer er aardbevingen zijn, zodat steeds de beste mensen het slachtoffer worden? Hoe wilt u dit verantwoorden, God, zo zouden mensen vanuit hun denken kennelijk willen en moeten vragen. En velen zouden daarnaast onmiddellijk de instelling van een onafhankelijke kommissie van onderzoek eisen.

Want zo zijn mensen. Men zegt het natuurlijk niet. Men voelt het eerder zo en voelt zich daarmee nog schuldig ook. Wat dan reden is om alles nu maar mooi aan Gods Hand over te laten en zelf zo weinig mogelijk te doen. Jezus kende die soort ook al, anders zou hij nooit gezegd hebben: Niet zij, die Here Here roepen, zullen ingaan tot het koninkrijk.

Overigens een begrijpelijke uitspraak. God heeft een koninkrijk, waarvan allen deel kunnen zijn. Maar daarin heeft Hij zeker geen behoefte aan mensen, die steeds maar Here Here roepen, maar aan mensen, die uit besef van hun God ook nog eens zelf iets willen en kunnen doen.

U zult nu stellen, dat een dergelijke aanklacht tegen God onjuist is. Inderdaad. Maar waarom komen wij dan onbewust steeds weer in de verleiding de verantwoordelijkheid, voor hetgeen wij zijn en doen, af te schuiven op anderen of desnoods op God zelf?

Waarom bovenal komen wij niet eerlijk uit voor ons gevoel, dat zegt: Heer, u hebt ons geschapen. Geef ons het besef, geef ons de eeuwige zaligheid. Want wanneer u ons werkelijk alleen maar geschapen hebt voor de verdoemenis, deugt U zelf ook niet. En bovenal, waarom hebben wij steeds weer denkbeelden, waaruit volgens ons blijkt, dat wij gelijk hebben en dat ons bestaan de Heer welgevallig moet zijn? Mogelijk slaan wij ons zelf toch wel heel wat beter en hoger aan, dan wij in feite zijn.

Vergis u niet, dat is ook een vorm van politiek: Heer, ik bid, ik offer, ik vast, ik kwel mijzelve. Nu moet u mij daarvoor toch wel betalen met een zetel in een van de hogere hemelse hiërarchieën. Ruilhandel? De kunst van het haalbare?

Maar dat mag je natuurlijk niet zeggen. De mensen offeren alles heel bewust en vragen er niet om daarvoor iets terug te krijgen. Alleen houden zij zich wel voortdurend met de zaligheid bezig, die, zo voelen zij, toch in feite hen wel zeker zal zijn.

Voor sommigen is zelfs de grootste zaligheid niet de zekerheid zelfs eens zalig te zullen zijn, maar de zekerheid, dat anderen die zaligheid zullen missen als gevolg van de zaligheden, die zij op aarde reeds wagen te genieten. Zo, nu weet u meteen, wie u na de pauze krijgt.

Wanneer je eerlijk bent, moet je toegeven, dat je in konflikt komt met God, met het leven en met de kosmos, omdat je iemand wilt zijn, omdat je je niet afvraagt, wat het beste is voor allen, maar steeds weer jezelf afvraagt: hoe kan ik mijzelf manifesteren als zijnde beter dan anderen?

Het is altijd weer gemakkelijk anderen te veroordelen. O, zo gemakkelijk en het is zeker niet zo gemakkelijk om iemand, die je veroordeeld heeft, te vergeven. Toch moet het wel gemakkelijk zijn de drijfveren van die ander te begrijpen, wanneer je maar even over jezelf nadenkt.

Ik heb boven dit geheel gezet: In res politica. Ons gehele leven lijkt een volgens van een bepaalde politiek. Het is een soort spel, dat wij spelen, terwijl de werkelijkheid ondanks al onze kreten en pretenties verder gaat.

Ik heb u gezegd: een van de omschrijvingen, die men geeft voor politiek luidt: de kunst van het haalbare. Voor onszelf lijkt mij dit in zekere zin een grote waarheid te zijn:

Het gaat er niet om, wat wij bereiken, maar om hetgeen wij zijn. Het gaat er niet om, hoe anderen ons zien, maar om de vraag, hoe wij onszelve binnen het geheel beleven.

Het gaat er niet om, hoever wij komen, maar om een voorkomen, dat wij te samen met anderen, terugvallen. Het haalbare is het kompromis. Natuurlijk.

Maar je kunt niet leven in de stof en gelijktijdig volledig en voortdurend geestelijk bewust bestaan. Al zou je alle harmonische wetten van de kosmos kennen, dan nog zou je je niet kunnen onttrekken aan de zuiver stoffelijke zaken, die deel uitmaken van je leven.

Dan is alles, wat wij als mens op aarde zijn en doen, in feite een kompromis. Wij zijn niet precies, zoals wij trachten te schijnen. Steeds weer moeten wij onze innerlijke krachten en mogelijkheden aanpassen aan de stoffelijke mogelijkheden, steeds weer moeten wij ons gedrag en gebruik van de stof aanpassen aan onze innerlijke behoeften.

Slechts zelden zullen wij een harmonie bereiken, die zo groot is, dat de krachten van geest en ziel geheel zich uiten en uitwerken tot door het lichaam heen en zo de wetten van evenwicht en harmonie, ja, zelfs de goddelijke vreugde manifesteren op aarde. Dat komt maar een enkele maal voor.

Zeker, wij kunnen soms iets van het licht beseffen. Maar zelfs daarbij schieten wij steeds weer te kort. Laat ons dit feit onder ogen zien en beseffen: ons bestaan, onze wijze van leven, is een kompromis

Laat ons dan anderen geen verwijten maken, aan anderen geen eisen stellen en bovenal niet agressief worden op het ogenblik, dat wij vrezen onze eigen waardigheid te verliezen. Laat ons eerlijk blijven, tenminste tegenover onszelf.

Laat ons toegeven, dat ons eigen leventje en onze voorstellingen omtrent eigen ik in feite een zelfde spel te zien geven als menig parlement, menige technocratie of bureaucratie elders tonen.

Wij zijn voortdurend met onszelf aan het manipuleren. Wij spelen, dat wij iets zijn, proberen dit te lijken om zo iets te verkrijgen, waarvan wij in feite het gevoel hebben, dat wij het niet geheel verdienen.

Ik meen, dat wij, althans tegenover onszelf dit alles moeten leren toegeven. Dan kunnen wij mogelijk ook de innerlijke oprechtheid vinden, die het ons mogelijk maakt ook duidelijk voor de wereld te zeggen en duidelijk te maken, wat wij in wezen zijn en wat wij gedaan hebben.

Misschien kunnen wij dan ook de eerlijkheid tegenover onszelf bereiken, die het ons mogelijk maakt toe te geven, dat er veel is, wat wij zouden willen verwerpen en aanvallen, maar dat wij in feite geen enkele reden daarvoor hebben.

Mogelijk beseffen wij dan eindelijk en geven wij onszelf eindelijk toe, dat wij schuld zoeken bij anderen, maar dat wijzelf ook schuldig zijn.

In het onze Vader staan enkele regels, die mij in dit verband erg imponeren. Ik dacht, dat men die in de politiek en in eigen leven meer zou moeten gebruiken, zeker in de zich christelijk noemende landen en mensen: Heer, vergeef ons onze schulden, zoals wij allen vergeven, die tegenover ons schuldig zijn.

Dat heb je nodig. Dat is de basis, waaruit werkelijkheid kan ontstaan, die uitgaat boven alle politiek. Mogelijk is er dan nog politiek, maar het zal er een zijn, die harmonie als basiswaarde kent. Er is dan een basis van vergeten en vergeven, opbouwen, niet aanvaarden wat verkeerd is, maar dan ook meteen zoeken naar een vorm van samenwerken, van menselijke samenleving, waarin dit verkeerde kan verdwijnen of tot iets beters worden. Dan zal men de wegen zoeken naar grotere eenheid en vrede, niet zich voornamelijk bezighouden met het aanwijzen van schuldigen.

Dat is de essentie, van hetgeen ik u heden zeggen wil. Zeker, de zaak M. is veel interessanter dan zelfbeschouwing. Want het is altijd gemakkelijker een cause célèbre te creëren, ook voor jezelf. Het zou u natuurlijk veel beter zijn gegaan, wanneer die ander juist was opgetreden en niet zo halfzacht had gereageerd, wanneer anderen niet op een zo onrechtmatige en onrechtvaardige wijze in uw leven hadden ingegrepen, alles zou anders verlopen zijn, wanneer de mensen niet zoveel kritiek op je zouden hebben uitgeoefend, ant je bedoelde het toch best.

Het is gemakkelijk genoeg zo een zondebok te vinden. Maar is dit belangrijk? Is het belangrijk, dat er gevochten wordt over de fouten, die van Agt in het verleden gemaakt zou hebben? Is het zo belangrijk het zondenregister op te sommen van anderen dan Joop, Ans en Dries.

Is het belangrijk iemand de schuld te geven! Of is het belangrijker, dat Nederland weer wordt tot één volk, dat niet zoekt naar wraak op of voordeel boven anderen, maar naar een welzijn met anderen?

Pas dit dan ook eens toe in uw eigenleven: Geen verwijten aan anderen, geen haatdragendheid, maar het besef, dat wij te samen moeten leven, zoals wij zijn en er dus beter maar het beste van kunnen maken. Stel: ik zal u niets verwijten, omdat ik besef, dat ook gij mij wel ergens iets te verwijten zoudt kunnen hebben. Laat ons dan in dit erkennen van elkanders onvolmaaktheid te samen streven naar het meer volmaakte.

Zo. Indien u iets te zeggen hebt hierop, dan hoor ik het wel..... Ja, dat dacht ik wel. Wanneer ik bij de politiek alleen was blijven stilstaan, zoudt u nu heel wat te zeggen hebben gehad, zoals de vraag, of Menten nu werkelijk getipt is.

Nu durft u niet goed. Ik geef u een antwoord: in bepaalde gevallen was Menten zeer zuinig, maar in andere gevallen **was hij een gulle tipgever. En dit leverde hem reeds lang menige tip op. Hij is inderdaad getipt, rond 5 uren voor zijn vertrek. Maar is dit nu werkelijk zo belangrijk?**

Wees eens eerlijk en beantwoord de volgende vraag: Is het werkelijk belangrijk, dat anderen nu lijden, omdat u, mogelijk mede door hun schuld, eens geleden hebt? Zoals in het geval van de 3 van Breda b.v.?

Ik zou zeggen: wanneer deze mensen, op welke wijze dan ook, een gevaar vormen, een verstoring van de vrede en het geluk van de gemeenschap tot stand kunnen brengen, moet je hen gevangen houden.

Maar wanneer die gemeenschap in feite niets van hen bemerkt en alleen, wanneer zij mogelijk vrijgelaten zouden kunnen worden, in opschudding komt en sentimenten etaleert, zo vraag ik mij af, waarom die mensen verder zouden moeten lijden, alleen maar om uw wraakzucht te bevredigen.

Over die vraag moet u toch eens nadenken. Het antwoord is niet zo heel eenvoudig. Je kunt natuurlijk met allerhande leuzen aankomen dragen, zeggen, dat zij zoveel kwaad gedaan hebben. Mijn vraag is, wie niet, binnen eigen middelen en mogelijkheden, eveneens anderen kwaad gedaan heeft. En spreek nu niet **over deze zaken, of er sindsdien niets meer gebeurd is. Of bent u Mi Lay al vergeten?** Beseft u, wat er op dit ogenblik gebeurt in Brazilië, Argentinië en zelfs in landen, waar uw land heel goed mee staat, waaraan men ontwikkelingshulp aan geeft, kulturele verdragen e.d. afsluit? Realiseert U zich dit wel? Daartegen protesteert u toch niet, daaraan werkt u door uw stilzwijgen in feite vaak mee. U verzet zich daar niet tegen?

Moogt u dan wel de drie veroordelen en eisen, dat zij gevangen blijven zitten, omdat zij u of uw volk eens deden lijden, ofschoon zij nu daartoe noch de lust, noch de mogelijkheden meer hebben? Eist u mogelijk, dat zij verder zullen boeten, herhaalt u, hoe slecht zij zijn geweest om uzelf vrij te pleiten voor uzelf, t.a.v. hetgeen u gedaan hebt?

Eist u dergelijke zaken alleen maar om een haat te kunnen koesteren, waardoor u verklaren kunt, waarom u zelfs nu nog steeds tekort schiet, t.a.v. u zelve en uw medemensen?

Ik zeg niet, dat dit zo is. Maar ik stel u de vraag in de hoop, dat u die eerlijk altans tegenover uzelve zult willen beantwoorden.

Dat klinkt onplezierig, nietwaar? Spreken over de zaak M.? Best. Over de ziel? Uitstekend. Maar zelfs de geest heeft niet het recht zich bezig te houden met zaken, die je raken tot

in de diepste roerselen van je ziel, nietwaar? Maar daar gaat het juist om.

De diepste roerselen van je ziel zouden gericht moeten zijn op vrede, op harmonie, op een gelukkig maken en daardoor zelf ook gelukkig te zijn. Zolang je nog haat nodig hebt, om jezelf in stand te houden, veroordeel je jezelf en diep in jezelf weet je dit en veracht je jezelf daarom. Zo wek je dan veel spanningen in jezelf steeds weer op, die voor je geest en je lichaam alleen maar nadelig zijn. Realiseer je de zaak.

En zo goed als het in dergelijke grotere zaken geldt, zo geldt dit in die situatie met die buurvrouw, die zo lastig is en tegenover die mensen, die je zo goed bedoeld je levenswijsheden wilt prediken, maar die niet eens willen luisteren.

Dat alles is toch niet werkelijk belangrijk? Belangrijk is het, dat je in harmonie probeert te zijn, zelfs met die wereld, die je mogelijk niet geheel bevalt. Belangrijk is, dat je niet oordeelt of veroordeelt op grond van je eigen gevoelens of om eigen beleven anderen gaat haten.

Belangrijk is, dat je innerlijk steeds weer een beroep doet op de kracht, die ook in jou berust. Want je bent als ego een eenheid, wanneer je jezelf maar toelaat die eenheid te ervaren en jezelf waarlijk te erkennen.

En wanneer je die krachten beseft, laat de kracht, die in je leeft, maar eens uitstralen in de wereld. Aanvaard verder alles maar, zoals het nu eenmaal bestaat en help anderen zoveel mogelijk om voor zich en hopelijk ook voor u iets beters van te maken.

Werkt samen. Bestrijdt elkaar niet in een wanhopig zieltjes winnen, zetels behalen, of gelijk afdwingen en bankrekeningen fokken. Dat is het belangrijkste in het menselijke leven.

Wie in de politieke zaken enig inzicht krijgt en soms wat licht en soms zelfs even walgt om al, wat vertoond wordt, daarbij niet begripende, dat dit alleen de negatieve zijde is van zeer veel positieve arbeid, moet zichzelf eens op gelijke wijze beschouwen. Maar laat ons daarover maar niet verder spreken.

U weet nu, wat ik u wil zeggen. Het is gemakkelijker om de dingen buiten je te zien dan in je en moeilijker dan beiden is beseffen, dat je deel bent van het geheel, ook van de aspecten, die je zou willen verwerpen.

Toch raad ik u: bezie het leven eens van een ander standpunt, kijk eens, of ik mogelijk, ook wat u betreft, enig gelijk heb. En zo u dit juist acht, probeer er iets aan te doen, want daarmee kun je alleen maar het gehele leven voor jezelf beter, aanvaardbaarder en gelukkiger maken.

Geluk vindt een ieder ondanks alles, wanneer hij niet meer probeert anderen te veroordelen en te beschuldigen, maar zichzelf tracht te leren kennen en in elke relatie steeds weer uitgaat van de toestand, zoals die nu bestaat. Leer in het heden steeds weer zo te reageren, dat er voor allen meer eenheid, geluk, harmonie mogelijk zal worden.

Voor degenen, die vroom opgevoed zijn, kan deze vraag mogelijk verduidelijkend werken: Wat dacht u, dat Jezus bedoelde met " het koninkrijk, dat in ulieden is?

Volgens mij spreekt Hij hier van de vrede Gods. En deze kun je zeker niet verwerven door verwijten te uiten tegenover anderen.
Goeden avond.

-0-0-0-0-0-

Goeden avond, vrienden.

Wij mogen dit tweede gedeelte wat meer geestelijk aanpakken, maar het is gelukkig vandaag geen moeten. Vandaar, dat ik zo begin:

De mensen bouwen kathedralen om te bewijzen, hoe dicht zij wel bij God staan, maar in zichzelf weten zij Hem niet te vinden.

Maar ja, mogelijk gaan de mensen in uw dagen naar de ridderzaal om te kunnen beseffen, dat de riddelijkheid zo langzaamaan aan het uitsterven is.

Zoals ik mij voorstel, dat heel wat mensen naar een parlement gaan om eindelijk eens te weten, hoeveel woorden er wel nuttelos misbruikt kunnen worden, zonder dat de schijn van politieke belangrijkheid teloor gaat.

Maar ja, mensen zijn soms een vreemd ras. Je zou zelfs kunnen zeggen: heel wat mensen zouden graag bewust uit leren treden. Dat komt, omdat zij nog niet beseffen, waar zij geestelijk thuis behoren.

Er zijn heel wat vreemde zaken op uw wereld en in de mijne, wanneer je de ogen open houdt. Wij zijn altijd weer geneigd, zo hoorde ik, om ons zelf te overschatten. Goed. Ik b.v. vind mijzelf nog steeds een schat, ook al sta ik in dit oordeel practisch alleen. Maar iemand moet toch wat goeds over je zeggen, nietwaar? Hoe kan een ander je leren beminnen, wanneer niemand iets goeds over je hoort? Maar als je jezelf te min vindt om te beminnen of bemind te worden, zo rijst de vraag, of je in feite anderen niet te min acht, nu je aanneemt, dat zij je hun min niet zullen gunnen?

U weet trouwens wel, wat een min is, neem ik aan? Dat is de voorlopster van de huilige fabrieken van babyvoeding. Wat u wel wist, maar kennelijk nog nooit zo bekeken had, gezien de wat aarzelende giechels, die ik onder u hoor. U dacht, dat ik daaraan voorbij zou zien, maar ik heb ze wel degelijk ontdekt.

Trouwens, wat ontdekt een mens eigenlijk het liefste? Volgens mij de fout van een ander, al is het alleen maar om zichzelf voor te kunnen houden, dat hij heus zo slecht nog niet is.

Vele mensen zijn voortdurend bezig om hun deugden voor de mensheid duidelijk uit te stallen. Wanneer u dat ziet, dan moet u wel onthouden, dat de winkelier de dingen, die hij graag kwijt wil, in de etalage pleegt te leggen.

Dus wanneer iemand zo deugdzaam doet, heb ik altijd weer het gevoel, dat hij dit alleen doet om ongemerkt zijn eigen ondeugden wat uit te kunnen breiden.

Dit is duidelijk een van de vele facetten van de groeiende economie, daar het immers economisch het best verantwoord is de ondeugden van een mens aan te moedigen,

omdat je aan zijn deugden nu eenmaal nooit veel zult kunnen verdienen.

Wist u dat nog niet? Men neme iets, wat in zich schade-rijks is en verpakke dit zo, dat het een schijn van nut verkrijgt. Vanaf dit oogenblik wordt het opeens een veelgevraagd konsumptie-artikel, omdat men daardoor het gevoel heeft het goede te doen, terwijl men daarom het verkeerde toch niet behoeft te laten. U vindt dit vreemd? Dan moet ik even een verhaal kwijt, dat op feiten is gebaseerd. In de Usa zag men in vele streken zeer aarzelend naar het gebruik van alcohol op de sabbath, of tijdens bepaalde bezigheden. In kerkbijeekomsten was dit natuurlijk helemaal uit den boze.

Nu waren er dokters - altans zo noemden zij zichzelf - die in deze nood van velen voorzagen. Zij maakten een hoestsiroop, die voor rond 80% uit 70% alcohol bestond. Wanneer de preek te vervelend werd, behoefde je in de kerk dus alleen maar een paar malen te kuchen, om daarna met een verontschuldigende blik op de bureu een flinke slok uit de fles met het geneesmiddel te nemen. Daarna was je weer teut genoeg om de rest van de preek zonder moeite uit te zitten.

Had u daarvan nog nooit gehoord? Vreemd. Er zijn toch ook in uw dagen alom tonische dranken te koop, die volgens de omschrijving, bestaan uit extracten van allerhande kruiden, saangevoegd op wijnbasis. Waarbij ik even mag opmerken, dat wijn met een dergelijk hoog alcoholpercentage maar zelden voorkomt, volgens mijn weten. Maar ja, je voelt je er wel beter door, dat is waar. En bovendien: wanneer je niet wilt drinken, dan mag je een dergelijke drank toch wel gebruiken om je eigen vitaliteit wat op de vijzelen. Waar of niet? Echt iets voor het oprechte geheel onthoudertje dus.

Maar ja, bij dergelijke zaken is het geloof ik nog het belangrijkste, wie ze beziet en hoe. Ik hoor b.v. wel mensen zeggen, dat zij uit de wereld wegvluchten om te bidden voor anderen. Vanuit hun standpunt mogelijk terecht.

Maar mij doen dergelijke redeneringen altijd weer denken aan iemand, die ziet, dat een ander op het punt staat om te verdrinken en dan uitroept: Dit is zo zielig, dat ik onmiddellijk afreis om de hoogste autoriteiten te vragen, er even wat aan te doen....

O, ik heb geen bezwaar tegen mensen, die zo reageren. Ik acht een dergelijke houding niet onaanvaardbaar. Dat komt, omdat ik ook degene niet ben, die op het punt staat te verdrinken, als u voelt wat ik bedoel.

Volgens mij is het veel beter een mens de hulp te geven, die hij nodig heeft, wanneer hij die nodig heeft, dan er over na te denken, hoe je hogere instanties er toe kunt bewegen die hulp uiteindelijk te geven.

Maar ja, waar houd ik mij mee bezig? Er zijn zoveel eigenaardige mensen op de wereld en vroeger was ik één daarvan. In uw dagen ziet het er natuurlijk wel wat anders uit. Nu zie ik vele mensen, die recreatief creatief zijn. Wat wil zeggen, dat zij spelletjes bedenken, waar anderen zich duf aan kunnen ergeren. Dat heet dan recreatie.

Maar ik ben kennelijk ouderwets, want u vindt dit zo mooi, dat er zelfs een ministerie is, dat een afdeling hiervoor heeft. Ofschoon men volgens mij in dit ministerie wel hysterisch moet worden van het vele geld, dat wordt weggegooid

om spelletjes op te voeren, waar niemand iets aan heeft en waarvan degene, die er deel aan neemt, alleen maar de p... in krijgt.

Maar ik vind dit nog zo erg niet. Want dit zelfde ministerie houdt zich bezig met cultuur en wil bevorderen, dat u naar steeds meer kul moogt turen. Wij hebben geen radio en geen t.v., dus ik maak geen bezwaar hiertegen.

Aan de andere kant zou ik willen opmerken, dat je, om beroerd te worden van de samenleving, geen ministerie nodig hebt zo nu en dan. Maar ja, met kunst is het ook al zo vreemd gesteld:

Beeldende kunst is vergelijkbaar met wijn: hoe ouder hoe beter, maar de artiest moet wel dood zijn. Iedereen vindt immers een Rubens of een Rembrandt mooi - zodra hij weet, wie het ding geschilderd heeft.

Maar de roem van de kunstenaar komt meestal postuum. Neem van Gogh, die werd ook eerst beroemd, toen hij goed en wel dood was. Alleen kunstmakers worden ook tijdens hun leven beroemd. Maar dat is eerder te danken aan relaties dan aan kunstwaarde.

Trouwens, kunst wordt in uw dagen in geldswaarde gewaardeerd en dat betekent, dat speculatie in de kunstwaardering een grote rol speelt. En wanneer een kunstenaar eenmaal dood is, weet je tenminste, wat hij gemaakt heeft. Zolang hij leeft, weet je niet, hoeveel hij nog zal scheppen. Maar als hij dood is, kun je aan zijn werken heel wat verdienen, eerst door te wijzen op de betekenis van de kunstenaar en duur te verkopen onder de uitroep, dat iets dergelijks nooit meer zo gemaakt zal kunnen worden. Daarna maak je het op een koopje na om er nog meer geld van te maken.

Ik vind het allemaal vaak een beetje wonderlijk. De meeste mensen lopen zich b.v. op te zwepen en doen tragisch over zaken, die in feite zo belangrijk niet zijn. Zij herinneren mij aan Othello's in de Van Dijk-stijl, die vol egomanie zichzelf ten onder brengen, dat, wat zij beminnen, vernietigende, omdat zij in hun gevoelens van trots gekrenkt zijn.

O, ik neem het niemand kwalijk. Maar toch, wanneer ik jullie wereld eens bezie, vraag ik mij af of Othello, wanneer hij al gespeeld moet worden, niet veel natuurlijker zou kunnen worden uitgebeeld door André van Duin.

Die jongen kan natuurlijk ook jalours zijn. Maar hij zal in ieder geval, bewust of onbewust, zijn gekke bekken trekken. Dan valt er in ieder geval nog iets te lachen. Want de loodzware drama's in de trant van Shakespeare passen volgens mij niet meer in uw tijd, hoe mooi de taal ook is. Zelfs Hamlet lijkt mij te weinig democratisch. Daar zou je in deze dagen beter een hamburger van kunnen maken. Wat bij al het cultureel genoemde mentaal gehakt, dat jullie tegenwoordig te slikken krijgen, heus niet zo dwaas zou afsteken.

Toch houd ik wel van dichtkunst, hoor. Volgens mij is het werkelijke dichten het steno van de ziel, in tekens en woorden neergelegd. Alleen: wat is dichten? Is het b.v. een gedicht, wanneer ik zeg: O, hoe zit gij daar, Joop, o, hoe treurt gij deze dagen. Is het zo zwaar te dragen, dat weer verkiezing komt?

Dichterlijk is een dergelijke uiting mogelijk niet geheel verantwoord, maar aan de andere kant zou Sinterklaas er

trots op zijn.

Bovendien, elk beestje zingt, zoals het gebekt is. Laatst hoorde ik er één, die alleen in klanken dicht, zo van: bé, bé, bé, boe, aboe ba, een gedicht, dat volgens mij astrologisch verklaard kan worden, want de man is een ram ...

Toch geloof ik, dat ik, zoals velen, het belangrijkste bij dergelijke zaken over het hoofd zie: Is het niet het allerbelangrijkste, dat een mens zich als mens gedraagt en zich als mens ook kan uiten?

Juist wanneer het geen uiting meer is van het ik, maar meer een kreet, zie je, hoe waarden in feite verwisselbaar zijn. Degenen, die eens dichtten: Geen Uyl zo schoon als onze... zingen nu voor het merendeel: Geen ezel zo groot als onze ... Nu ja zo iets is in feite alleen een reclameslogan .

Veel in de kunst is in feite een soort reclameslogan, die tot het volk roept: zie je mij ? Of : zie je mij gaan langs de Lijnbaan ....

Toch moet ik zeggen, dat werkelijke kunst, innerlijke kracht en esoterie sterk met elkaar verwant zijn. Want werkelijke kunst kun je alleen scheppen, wanneer je durft putten uit het diepste van je eigen wezen. Esoterie echter berust eveneens op een doordringen in je eigen wezen en innerlijke kracht kan eerst geuit en in uitingen beleefd worden, wanneer je haar eerst in jezelf hebt weten te vinden en hebt leren verwerken.

U zit eens even te denken? Ja, de wereld is soms hard en slecht . Pessimisten hebben altijd wel gelijk, tenzij je ook de andere kant van de dingen wilt bezien. Ik zeg daarover dit:

Ik weet vele dingen over u en uw wereld te zeggen, die absoluut hatelijk, negatief en juist tegelijkertijd zijn. Ik zeg die dingen, opdat u beseft, dat zij bestaan . Maar kan het ooit van belang zijn voor ik of mensheid, om alleen maar de negatieve dingen te zien en te zeggen?

Tussen alle ellende op aarde zijn elke dag toch weer veel mensen even werkelijk gelukkig. En een enkele mens, die even gelukkig is, doet in wezen meer voor de mensheid, dan iemand, die alle misstanden en ongelukken voor u opsomt en die desnoods ook nog in grafische voorstellingen weet onder te brengen.

Elke dag weer zijn er mensen, die ook gelukkig sterven. Daarnaast zijn er altijd ook nog weer, waarvan de erfgenamen vinden, dat zij gelukkig eindelijk ... en zo voorts.

Opvallend is, dat de mensen, die gelukkig sterven, dit vooral doen omdat zij aanvaarden, wat zij zijn geweest en ook aanvaarden, wat er gebeurt. Dergelijke mensen ontladen vaak reeds tijdens hun sterven veel kracht en licht. Zij vinden ook steeds weer veel kracht en licht in onze wereld. Zij delen die kracht en dit licht altijd weer met vele anderen, ook met mensen, die nog op aarde leven. Je zou mogen stellen, dat deze mensen voor de mensheid dus veel meer doen en betekenen dan al die anderen, die voortdurend proberen ten koste van een ieder en alles in leven te blijven.

Niet, dat ik u iets misgun, hoor. Ga maar rustig door met ademen. Maar beseft, dat er ook dergelijke aspecten aan alles verbonden zijn, zelfs aan de dood.

Zo bezien is er veel goeds in de wereld. Er zijn wel eens dingen, waar je even tegenop ziet. Wanneer het weer b.v.

mistig is, zijn vele mensen mistroostig . Maar kijk dan nog eens goed en zie, hoe de grijze sluier de grauwheid van de huizen verbergt en van vuilge straten opeens wonderlijke wegen in het avontuur maakt.

Of mogelijk vindt u het wel eens te koud. Troost u, daarvoor zult u in ieder geval geen last hebben van de muggen. Want aan alles zit een goede en een slechte kant. Je moet op zijn minst naar beide zijden zien. Maar soms krijg je het gevoel, dat een mens, die geboren wordt, de munt van het geluk in handen neemt , tosst en zeg: wat ben ik voortaan? Maar hij tosst meer keren en daarom is zijn eindkonklusie altijd weer: ongelukkig, maar later zal het beter worden. Maar voor veel mensen wordt het alleen maar later en nooit beter, omdat zij alleen maar naar de slechte zijde kijken.

Het leven doet mij denken aan een huwelijk: het is een voortdurende beminlijke strijd, die toch in zichzelf de hoogste vervulling kan betekenen, wanneer je geduld hebt met je partner .

Wij kunnen wel degelijk in het leven verder komen, er zijn diepere belevingen mogelijk, er zijn vele geestelijke ervaringen mogelijk, je kunt doordringen tot de kern van de zaak, steeds bewuster gaan leven in een werkelijkheid , waarvan wij allen deel zijn.

Maar ja, het is zelfs gevaarlijk de mensen te vertellen, dat zij ergens deel van zijn. Want die beschouwen zich dan als aandeelhouders en stappen onmiddellijk naar de directie met de eis, dat hun deel hen meteen zal worden uitbetaald. Waarbij het treurigste wel is, dat iemand, die alles in het leven in aandelen wil uitdrukken, geen deel meer heeft aan de werkelijkheid.

Wanneer je aan de werkelijkheid voorbijgaat, denk je te leven in een wereld vol van je illusies, de dromen, die nooit waar kunnen worden. Omdat de illusie niet waar wordt, is zo iemand dan boos op de wereld, waarin zo iets niet kan bestaan. Hij wordt een pessimist, wiens gedrag steeds minder werkelijk wordt, tot hij alleen nog een vage illusie is. Dan is er alleen maar een wereld, waarin het licht dreigt te verdwijnen, zodra je met jezelf gekonfronteerd wordt.

Ik schrok ook erg , toen ik voor het eerst met mijzelf werd gekonfronteerd. Maar sindsdien heb ik leren leven met mijzelf en nu kan ik meeleven met alles, wat leeft. Mijn raad aan u: probeer jezelf te zien met de ogen van anderen, aanvaard het beeld van jezelf zo goed als het beeld, dat je van anderen hebt gemaakt en maakt daarmee het beste waar, wat je je maar kunt denken. En wacht niet te lang daarmee.

Mensen zijn vaak traag. Zij willen zich graag bekeren en hun zonden afzweren, maar wachten het liefste tot op hun sterfbed, kennelijk met het idee: dan heb ik er toch geen last meer van .

Ik kan dit begrijpen. Maar wie zo reageert, moet toch wel beseffen, dat wij op deze wijze onszelf in onze mogelijkheden beperken, zelfs terwijl wij mogelijk onszelf beter menen te leren kennen. Daarom is er niets zo goed als de praktijk: Erken alle dingen, zoek het goede er in en maak er het beste van.

Goeden avond.

(bekort)

d.d. 19 november 1976

-0-0-0-0-0-